

Noord- en Oost-Gelderland

Aan de leden van het algemeen bestuur van GGD
Noord- en Oost-Gelderland

- Per email verzonden -

Kenmerk: JB/avdk/26-Dir.001
Datum: 12 januari 2026
Behandeld door: S. van der Lelie
E-mail: mmk@ggdnog.nl
Telefoonnummer: 088 443 3285
Onderwerp: Nadere duiding GGD van rapport Gezondheidsraad 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025

Geachte AB-leden,

Bij brief van 9 december 2025 heb ik u geïnformeerd over de publicatie van het tweede deeladvies van de Gezondheidsraad: "[Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II](#)". Dit was voorzien van een eerste algemene duiding. Hierbij ontvangt u een aanvullende duiding van het advies van de Gezondheidsraad door de GGD'en.

Aanleiding

Het gezondheidsraadadvies is opgesteld naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek [Veehouderij en Gezondheid Omwonenden III](#) van februari 2025. De ministers van VWS en LNV hebben gevraagd om een duiding te geven over de gezondheidsimpact van wonen nabij geitenhouderijen. In juli 2025 verscheen het eerste deeladvies waarin geconcludeerd werd dat een oorzakelijk verband is tussen wonen in de buurt van geitenhouderijen en het risico op longontsteking bij omwonenden waarschijnlijk is. De Gezondheidsraad achtte het aannemelijk dat de oorzaak van het verhoogd risico op longontsteking gezocht moet worden in een combinatie van blootstelling aan fijnstof, endotoxinen en micro-organismen (multicausaliteit).

In het op 8 december 2025 verschenen tweede deeladvies concludeert de Gezondheidsraad dat het nodig is om maatregelen te nemen om de gezondheid van omwonenden te beschermen. Het individueel risico op longontsteking voor omwonenden binnen een straal van 1 kilometer van geitenhouderijen is aanzienlijk. Het risico neemt toe naarmate de afstand tot een geitenhouderij kleiner is of als het aantal geitenhouderijen in de omgeving toeneemt.

De Gezondheidsraad adviseert:

- Bij een voorgenomen nieuwvestiging van een geitenhouderij en bij een voorgenomen realisering van woningen en andere gevoelige bestemmingen uit voorzorg ten minste een afstand van 1 kilometer aan te houden. Het houden van afstand is van belang zo lang niet duidelijk is of uitstootverminderende maatregelen afdoende zijn.
- Voor bestaande situaties in te zetten op emissiereductie. De Gezondheidsraad kan niet inschatten in welke mate specifieke uitstootverminderende maatregelen het gezondheidsrisico voor omwonenden verminderen.
- Bij wijziging van bestaande situaties kan een beperking van de omvang van geitenhouderijen mogelijk bijdragen aan het terugdringen van het gezondheidsrisico. Daarbij verdienen situaties waarbij meerdere geitenhouderijen aanwezig zijn binnen een afstand van 1 kilometer van gevoelige bestemmingen bijzondere aandacht.

GGD-advisering

Hieronder vindt u het advies van de GGD'en naar aanleiding van het Gezondheidsraadrapport. Het GGD-advies sluit aan bij het advies van de Gezondheidsraad. Het wijkt af van het eerdere afstandsadvies van de GGD'en dat uitging van een afstand van 2 kilometer. Onder gevoelige bestemmingen verstaan de GGD'en alle woningen (dus ook plattelands-/ (voormalige) bedrijfswoningen), locaties voor kinderopvang, scholen, verpleeghuizen en (dag)opvang voor ouderen of andere personen met een verminderde weerstand. In **de bijlage** vindt u een toelichting op ons advies.

GGD-advies

De GGD'en adviseren om tenminste 1 kilometer afstand te houden tussen nieuwe gevoelige bestemmingen en geitenhouderijen. Afstand houden is nodig tot er bewezen effectieve maatregelen zijn om het risico op longontsteking voor omwonenden afdoende terug te dringen en deze daadwerkelijk worden toegepast. De GGD'en vragen om extra aandacht voor situaties waarin meerdere geitenhouderijen in de buurt van gevoelige bestemmingen liggen.

De GGD'en adviseren om geen nieuwe geitenhouderijen of uitbreiding van bestaande geitenhouderijen binnen 1 kilometer van gevoelige bestemmingen toe te staan. Het is aannemelijk dat een toename van het aantal geitenhouderijen of het aantal geiten leidt tot een toename van emissie en blootstelling en daarmee het risico.

Voor bestaande situaties adviseren de GGD'en gemeenten en ondernemers om de emissies van fijnstof, endotoxinen, ammoniak en micro-organismen te verminderen. Er is nader onderzoek nodig om vast te stellen of specifieke emissiereducerende maatregelen leiden tot afdoende vermindering van het risico op longontsteking. Belangrijk is dat er afspraken gemaakt worden om te monitoren of de maatregelen ook daadwerkelijk effectief zijn in de reductie van de emissies.

Borgen van een integrale aanpak

De GGD'en roepen rijk, provincies en gemeenten op om de gezondheid van de inwoners te beschermen en bovengenoemde maatregelen te borgen in beleid. Dit is ook nodig voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Om een toename van gezondheidsrisico's te voorkomen, is het van belang om in tussentijd bestaande provinciale moratoria aan te houden. De GGD'en sluiten zich aan bij de aanbeveling van de Gezondheidsraad om te streven naar een integrale aanpak en pleit ervoor om in te zetten op een duurzame gezonde leefomgeving.

Wij begrijpen dat u als gemeente meerdere factoren mee moet wegen in uw besluiten rondom veehouderijen en ruimtelijke ontwikkelingen. De GGD kan de gemeente ondersteunen met de gezondheidskundige afweging van gezondheidsaspecten van de leefomgeving, waaronder die van geitenhouderijen.

Meer informatie?

Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen met het team gezonde leefomgeving via mmk@ggdnog.nl of telefonisch met:

- Marc van der Ploeg, 088 4433285 of
- Steven van der Lelie 088 4433249.

Met vriendelijke groet,

J.J. Baardman,

directeur publieke gezondheid

Bijlage:

Duiding van het risico op longontsteking binnen 1 km van geitenhouderijen

De Gezondheidsraad baseert zich voor haar advies op een combinatie van onderzoeken (meta-analyse 2014-2017 VGO+UGO Lotterman et al. 2023) waaruit blijkt dat het risico op een afstand van meer dan 1 km statistisch niet meer aantoonbaar is. De GGD'en sluiten zich aan bij het advies van Gezondheidsraad dat maatregelen nodig zijn voor situaties tot een afstand van 1 km. Omdat sommige analyses laten zien dat het risico tot 2 km iets verhoogd is, pleiten de GGD'en voor blijvende landelijke monitoring.

De Gezondheidsraad stelt dat het individueel risico op longontsteking voor omwonenden van geitenhouderijen aanzienlijk is: binnen 500 meter is het risico verhoogd met 73% en binnen een afstand van 1 km is dat 19%. In Nederland heeft iemand die niet in de buurt van een geitenhouderij woont, gemiddeld een kans van 1,9% op het krijgen van een longontsteking. Wanneer je op een afstand van 500 meter van een geitenhouderij woont, ligt dit risico op individueel niveau gemiddeld 73% hoger. Dit betekent dat deze persoon een kans van 3,3% heeft op het oplopen van een longontsteking. Binnen een straal van 1 km is het risico verhoogd met 19%. De kans dat iemand binnen een straal van 1 km van een geitenhouderij een longontsteking oploopt is dan 2,3%.

Naar schatting van de Gezondheidsraad treden er in Nederland jaarlijks 841 extra gevallen van longontsteking op door wonen binnen een straal van 1 km van een geitenhouderij. Hiervan komen naar schatting zo'n 628 extra longontstekingen voor onder de omwonenden binnen een straal van 500 meter van een geitenhouderij en 213 gevallen tussen 500 en 1000 meter van een geitenhouderij. Een longontsteking die door de huisarts wordt vastgesteld leidt gemiddeld in 2,3% van de gevallen tot ziekenhuisopname en in 1% van de gevallen tot sterfte.

Het toevoegen van woningen of andere gevoelige bestemmingen binnen 1 km van een geitenhouderij, of andersom het toevoegen van een geitenhouderij in de buurt van gevoelige bestemmingen, betekent dat meer mensen blootgesteld worden aan emissies van geitenhouderijen. Zij hebben daardoor meer kans een longontsteking te krijgen. Het is van belang extra aandacht te hebben voor risicogroepen. Jonge kinderen, ouderen en mensen met onderliggend lijden zijn over het algemeen gevoeliger voor het krijgen van een longontsteking en een ernstig verloop daarvan. Er is geen reden om aan te nemen dat dit anders is bij longontstekingen door geitenhouderijen.

De Gezondheidsraad heeft het gezondheidsrisico door geitenhouderijen vergeleken met de ziektelast door andere milieufactoren. Daaruit komt naar voren dat het extra risico op longontsteking hoog is in vergelijking met andere milieugezondheidsrisico's.

Handelingsperspectieven

Bestaande situaties:

De GGD'en onderschrijven het advies van de Gezondheidsraad dat het verminderen van de uitstoot bij de bron de meest aangewezen manier is om blootstelling van omwonenden te

beperken. Dat kan mogelijk met maatregelen gericht op het type stal en op het stalmanagement (bijvoorbeeld de wijze van uitmesten en opslag/uitrijden van mest). Over mogelijke bronmaatregelen ten aanzien van stalsysteem/ -management is echter nog te weinig informatie beschikbaar, waardoor de Gezondheidsraad niet kan inschatten in welke mate specifieke emissie-reducerende maatregelen het risico voor omwonenden op longontsteking verminderen.

Reductie van emissies van geitenhouderijen en andere veehouderijen is niet alleen van belang om het risico op longontsteking te verminderen, maar geeft ook bredere gezondheidswinst. Het is belangrijk dat ontstane emissieruimte door technische/stalmaatregelen niet wordt opgevuld door een verhoging van dieraantallen. De GGD'en vinden het belangrijk te monitoren in hoeverre maatregelen effectief zijn in het verminderen van emissies. Ook is er nader onderzoek nodig om vast te stellen of specifieke emissiereducerende maatregelen leiden tot afdoende vermindering van het risico op longontsteking.

Voorgenomen nieuwe situaties:

De GGD'en sluiten zich aan bij het advies van de Gezondheidsraad om bij realisatie van nieuwe gevoelige bestemmingen tenminste 1 km aan te houden tot een geitenhouderij. Het houden van afstand is een onderbouwde maatregel om blootstelling te verminderen en het verhoogd risico op longontsteking voor omwonenden nabij een geitenhouderij te verlagen. De GGD'en zien evenals de Gezondheidsraad afstand houden als de aangewezen maatregel, zo lang niet duidelijk is of uitstootverminderende maatregelen afdoende werken.

Ook het GGD-advies om bij nieuwvestiging van geitenhouderijen tenminste 1 km afstand tot gevoelige bestemmingen aan te houden, is in overeenstemming met dat van de Gezondheidsraad. De GGD'en vragen extra aandacht voor situaties waarin er sprake is van meerdere geitenhouderijen in de nabijheid van gevoelige bestemmingen, omdat uit onderzoek blijkt dat het risico op longontsteking toeneemt naarmate er meer geitenhouderijen in de omgeving liggen.

De GGD'en adviseren verder om geen uitbreidingen toe te staan die leiden tot een toename van dieraantallen binnen 1 km van gevoelige bestemmingen. Het is volgens ons aannemelijk dat een toename van het aantal geiten leidt tot een toename van emissies en daarmee mogelijk een verhoogd risico op longontsteking. Ook de Gezondheidsraad benoemt deze verwachting in haar rapport, dit is niet verder gekwantificeerd.